

Oponentský posudek diplomové práce

Pavel Kolinger: Sociologie smrti: proměna pohřebního rituálu v moderní až postmoderní době. Fakulta humanitních studií UK, Praha 2014, 83 str.

Předmětem diplomové práce Pavla Kolingera je proměna pohřebního rituálu v moderní až postmoderní společnosti. Autor textu si stanovil opravdu ambiciózní cíl: postihnout na poměrně malé ploše textu významné změny v pohřbívání v období od poslední čtvrtiny 18. století do současnosti.

Práce se opírá o studium sekundární literatury, dalším zdrojem je analýza osmdesáti ročníků Časopisu katolického duchovenstva, konečně pak se využívá překladu dvorských a guberniálních cirkulářů a reskriptů převzatých z publikace Daniely Tinkové. V neposlední řadě se Kolingerovo bádání zakládá na vlastním empirickém výzkumu.

Hned zpočátku je třeba podotknout, že jde spíše o pokus o terénní sociologický výzkum, jehož výsledky se objevují v závěrečné části práce (s. 73 – 78). Bohužel se tu nevyskytují ani určité úryvky z vyprávění o celkových životních zkušenostech s důrazem na poslední věci člověka. Právě v odborné literatuře se upozorňuje rovněž na metodu životních příběhů (life stories). Také vlastní pozorování na hřbitovech v Košířích, Deštné u Dubé, Liběchově, Bělé pod Bezdězem a České Lípě a jinde mohlo být pro názornost doprovázeno speciální fotografickou přílohou v závěru práce. Domnívám se, že každý by uvítal vizuální doklady, jak byly architektonicky řešeny kostnice, márnice nebo obřadní síně, pokud se pohřby nekonaly z „domu smutku“. Tato dokumentace by také vhodně ilustrovala výklad v první polovině textu. Jinak v dnešní době se objevují další trendy v souvislosti s posledními věcmi člověka: například rozptylové loučky.

Chtěl bych upozornit i na skutečnost, že mimořádnou roli v proměně pohřebního rituálu sehrálo kremační hnutí se specifickým spolkem, Společností přátel žehu, založeným roku 1909. Určitý zlom v pohřebním rituálu nastal ve dvacátých a třicátých letech 20. století, kdy byla postavena řada krematorií. Tuto iniciativu diplomant vhodně reflektuje. I když dnes ve zhruba osmdesáti procentech existují pohřby žehem, v některých regionech se tradicionalisticky ve stejném počtu pohřbívá do země. Nebylo by zcela marné v tomto kontextu přihlídnout také k etnografickým studiím a monografiím, do určité míry přistoupit na etnopřístupy. Jeden příklad mezi mnohými představuje publikace Alexandry Navrátilové: *Narození a smrt v české lidové kultuře* (Praha: Vyšehrad 2004).

Rozhodně jako oponent nehodlám uvádět jen připomínky, jež se týkají především podoby pohřebního rituálu v současné době, přesněji řečeno v posledních padesáti letech. Předložená práce má také svá pozitiva, a to hlavně v případě charakteristiky pohřebního rituálu v „moderní“ době. Právě v této partii textu je podán výstižný výklad problematiky, který závěrečné práci dodává požadovanou hodnotu.

Vzdor shora uvedeným připomínkám lze konstatovat, že Pavel Kolinger ve své diplomové práci osvědčil schopnost získat celkem relevantní údaje ke zvolené problematice. Prokázal, že umí pracovat ve zvolené oblasti studia a že dokáže získané poznatky interpretovat. Předložená práce je vhodně provedena jak po stránce metodologické a teoretické, tak i praktické. Protože autor podal dobrý badatelský výkon, práci lze přijmout jako podklad k obhajobě.

Závěr: Diplomová práce vyhovuje stanoveným kritériím, přikláním se k hodnocení známkou
d o b ř e .

V Praze dne 11.9. 2014

Doc.PhDr. Bohuslav Šalanda, CSc.